

Nationale
Opera
&
Ballet

Het Nationale Ballet

Don Quichot

Voorwoord

Welkom bij Don Quichot!

Komische taferelen, sprankelende choreografieën en prachtige decors en kostuums vormen de ingrediënten van deze heerlijke 'feel good'-balletvoorstelling. Ga mee op de dwaze reis van edelman Don Quichot en ontdek zelf waarom dit ballet behoort tot een van de publiekslievelingen uit het klassieke repertoire.

De *Don Quichot* die je vandaag ziet, werd in 2010 speciaal voor Het Nationale Ballet gecreëerd door de gevierde Amerikaans-Oekraïens-Russische choreograaf Alexei Ratmansky. De succesvolle productie is sindsdien al drie keer teruggebracht op ons toneel en was zelfs tot in China te zien. Nu krijgt een nieuwe generatie solisten de kans om zich in de uitdagende hoofdrollen te bewijzen.

In dit programmaboek vind je meer informatie over *Don Quichot* en lees je interviews met de makers. Daarnaast kun je genieten van prachtige foto's van de wereld op én achter het toneel.

Veel leesplezier en een fijne voorstelling!

Inhoud | Content

Credits	3
Het verhaal	5
Choreograaf Alexei Ratmansky over <i>Don Quichot</i>	9
De geschiedenis van <i>Don Quichot</i>	15
Kitri's schilderachtige tutu	19
Nicolas Rapaic over de rol van Don Quichot	21
Biografieën	28
Dansers Het Nationale Ballet	32
Karakterartiesten	37
Het Nationale Ballet	41
Het Balletorkest	42
English	
The story	47
Directie en artistieke staf Het Nationale Ballet	50
Colofon	51

Scan the QR code to read the full programme book in English

Maia Makhateli - *Don Quichot* (2018)

Foto: Marc Haegeman

Don Quichot

Choreografie

Marius Petipa en
Aleksandr Gorski

Productie en additionele choreografie

Alexei Ratmansky

Muziek

Ludwig Minkus – *Don Quichot*
(1869)

Additionele muziek

Anton Simon, Volodymyr
Shishkov, Cesare Pugni,
Yuli Gerber, Eduard Nápravník,
Riccardo Drigo

Concept muziekdramaturgie

Yuri Burlaki

Muziekrestauratie, muziek-tekstverwerking

Alexander Troistskiy

Muzikale bewerking versie Ratmansky

Olga Khoziainova

Decor- en kostuumontwerp

Jérôme Kaplan

Lichtontwerp

James F. Ingalls

Balletmeesters

Rachel Beaujean, Guillaume
Graffin, Caroline Sayo Iura,
Michele Jimenez, Alan Land,
Sandrine Leroy, Larisa Lezhnina,
Judy Maelor Thomas

Met medewerking van leerlingen
en studenten van de Nationale
Balletacademie (Amsterdamse
Hogeschool voor de Kunsten)

Instudering en begeleiding leerlingen Nationale Balletacademie

Amanda Beck, Marieke van der
Heijden, Qian Liu, Karen Schoon-
heim, Megan Zimny Kaftira

Wereldpremière

26 september 1869,
Bolsjoj Theater, Moskou

Wereldpremière productie

Alexei Ratmansky bij Het Nationale Ballet

13 februari 2010, Nationale Opera
& Ballet, Amsterdam

Muzikale begeleiding

Het Balletorkest o.l.v.
Matthew Rowe (vaste gast-
dirigent Het Nationale Ballet)

Toneeltechniek, belichting, geluid en vervaardiging decor, kostuums, rekvisieten en kap en grime

De Techniek Nationale Opera &
Ballet

Productieleider

Anu Viheriäranta

Voorstellingsleiders

Kees Prince
Wolfgang Tietze

Productievoorbereider

Gerko Min

Eerste toneelmeester

Jop van den Berg

Licht-supervisor

Wijnand van der Horst

Eerste belichters

Ilanthe van der Hoek

Angela Leuthold

Volgspotters

Dimme van Harten, Panos
Mitsopoulos, Carola Robert,
Anton Shirkin, Marleen van Veen

Coördinator volgspotters

Ariane Kamminga

Geluidstechnicus

Raymond Roggekamp

Voorman rekvisieten

Remko Holleboom

Vervaardiging kostuums

Das Gewand, Sasha Keir Theatre
Costume, de kostumerij, Bert
Nuhaan Theaterkostuums,
Maßschneiderei Rainer
Schoppe, Trevor Morson, Kim
Schouten, UNREAL, Martine
Douma & Jeanine Pieterse,
Marita Schoonheijm, Esther
Datema, Celine Marin, Alexander
Harr, Thera Hillenaar, Francis
Massink, Els Groot

Assistent kostuumproductie

Eddie Grundy

Eerste kleder

Andrei Brejs

Eerste grimeur

Trea van Drunen

Inleidingen

Lin van Ellinckhuijsen

Swantje Schäuble

Hanke Sjamsoedin

Totale voorstellingsduur

circa twee uur en vijfenvijftig
minuten, inclusief twee pauzes

Don Quichot

Nicolas Rapaic - Don Quichot (2018)

Foto: Altin Kalitra

Het verhaal

Eerste akte

Scène 1

De studeerkamer van Don Quichot

Joanna, de nicht en huishoudster van Don Quichot, en zijn dienstbode Carasco maken zich zorgen: door het vele lezen dreigt hun meester gek te worden. Ze besluiten daarom zijn boeken te verstoppen.

Terwijl ze daarmee bezig zijn, komt de Don binnen, verdiept in de zoveelste ridderroman. Hij vereenzelvigd zich met de ridders die, lang voor zijn tijd, de wereld rondtrokken en tijdens toernooien om de eer van een dame vochten. Opkijkend van zijn boek ontdekt de Don dat zijn boeken zijn verdwenen. Hij denkt dat daar een boze, almachtige vijand achter zit, tegen wie hij vervolgens in zijn fantasie ten strijde trekt. Daarbij redt hij de mooie Dulcinea, die, zo stelt hij zich voor, door monsters gevangen wordt gehouden.

Plotseling wordt het huis opgeschrikt door kabaal. Een stel vrouwen zit achter de boerenpummel aan die op de markt een haan van hen heeft gestolen. Als de geërgerde Don de vrouwen wegstuurt, ontdekt hij de dief. In deze Sancho Panza ziet hij de schildknaap die hij, als dolende ridder in spe, zo hard nodig heeft. Samen trekken de 'ridder' en zijn knecht de wijde wereld in.

Scène 2

Een plein in Barcelona

Kitri, de dochter van de herbergier Lorenzo, vermaakt zich met haar vriendinnen, Juanita

en Piccilia, en flirt met de jonge barbier Basilio. De twee zijn hevig verliefd, maar Kitri's vader wil niets van hun liefde weten. Hij wil dat zijn dochter trouwt met de rijke, groteske Gamache, die tegenover de herberg woont.

Omdat het een feestdag is, treden straatdanseres Mercedes en een groep stierenvechters, onder wie de bekende toreador Espada, op het plein op. Ook arriveren twee wereldvreemde gasten: Don Quichot en Sancho Panza. Terwijl de laatste geplaagd en uitgedaagd wordt door de feestende vrouwen, wordt de Don overweldigd door de schoonheid van Kitri, in wie hij zijn droomvrouw Dulcinea meent te herkennen. Enkel om Basilio jaloers te maken, gaat Kitri in op de avances van de Don. Maar zodra de gelegenheid zich voordoet, gaan zij en Basilio er samen vandoor, daarbij achterna gezeten door Lorenzo en Gamache.

Tweede akte

Scène 1

Een hoogvlakte in de bergen

In hun vlucht stuiten Kitri en Basilio op het kampement van een groep rondtrekkende toneelspelers. Ze vragen de acteurs om hulp en wanneer Lorenzo en Gamache bij het kamp aankomen, wordt hun dan ook voorgehouden dat de jonge geliefden al weg zijn. Vervolgens arriveren ook Don Quichot en Sancho Panza. De Don ziet de personages in het toneelspel van de acteurs voor echt aan. Wanneer de prinses in het stuk door een duivel wordt belaagd, breekt hij het hele kampement af.

Iedereen vertrekt, alleen een gehavende, verdwaaide Don blijft achter. Hij denkt dat de windmolens op de hoogvlakte monsters zijn en in de maan herkent hij zijn Dulcinea.

Scène 2

Gaandeweg lost de nachtmerrie van Don Quichot op in een paradijselijk visioen. Hij droomt van lieflijke bosnimfen en bevallige cupido's, en tussen al die heerlijkheid en schoonheid is zijn Dulcinea het stralende middelpunt. Aangezien de Don haar gered heeft en de monsters verslagen zijn, kroont de koningin van de bosnimfen hem met een lauwerkrans. Sancho Panza verschijnt, samen met Joanna en Carasco. Met wijn brengen zij hun meester weer tot leven, om hem daarna terug naar huis te begeleiden.

Derde akte

Scène 1

Een taverne in Barcelona vol gitanos (Roma), stierenvechters en ander uitgelaten volk

Kitri en Basilio vermaken zich met Espada, Mercedes en een groep vrienden en vriendinnen. Kitri denkt dat ze ontkomen is aan een gedwongen huwelijk met Gamache. Helaas: haar vader en zijn gevolg weten hun verblijfplaats ook dit keer te achterhalen. De geliefden verstoppen zich, maar Kitri wordt ontdekt en meegenomen naar huis.

Scène 2

Op het plein bij Lorenzo's herberg

De voorbereidingen voor het huwelijk van Kitri en Gamache zijn in volle gang. Maar dan verschijnt Basilio, die zich, uit liefdesverdriet, doodsteekt met een mes. Kitri heeft meteen door dat zijn zelfmoord spel is. Ze smeekt de inmiddels teruggekeerde Don Quichot om Lorenzo over te halen haar en de dode Basilio zijn zegen te geven. Lorenzo ziet daar geen gevaar in, maar zodra

hij de zegen heeft uitgesproken, springt Basilio op – hij heeft iedereen gefopt. Gamache ontsteekt in woede en daagt de Don uit tot een duel. Beiden kunnen echter niet vechten en Lorenzo verzoent zich met de situatie. Terwijl het huwelijk van Kitri en Basilio wordt gevierd, trekken de Don en zijn schildknaap verder, op zoek naar nieuwe avonturen.

Young Gyu Choi - Don Quichot (2018)

‘Don Quichot werkt,
mits door de
juiste cast gedanst,
áltijd’

Qian Liu - Don Quichot (2018)

Foto: Altin Kaitira

Interview met choreograaf Alexei Ratmansky

“Misschien”, oppert Alexei Ratmansky, is *Don Quichot* wel zo geliefd in Rusland omdat het er zo koud is, en het er bij dit temperamentvolle ballet altijd zo ‘heet’ aan toe gaat.” Vanaf het moment dat hij als jonge balletstudent ademloos naar de vertolking van Vasiliev en Maximova keek heeft het ballet hem – in tegenstelling tot andere beroemde klassiekers – nog nooit verveeld.

“Ik heb het”, zegt Alexei Ratmansky (56), “altijd interessant gevonden om mij, naast het maken van nieuwe choreografieën, bezig te houden met het bewerken en opnieuw uitbrengen van bestaande balletten. Niet alleen omdat ik dat in de functies die ik bekleedde vaak ook geacht werd te doen, maar vooral ook omdat het een goede manier is om jezelf als choreograaf te onderwijzen en verder te ontwikkelen. Door je in de klassieken te verdiepen, door als het ware in het hoofd van grote choreografen te kruipen, leer je enorm veel over de principes en methodologie van het vak.”

Origineel libretto

Na voor het Bolsjoj Ballet (dat hij van 2004 tot 2008 leidde) onder meer nieuwe versies van het negentiende-eeuwse ballet *Le Corsaire* (2007) en het Sovjetballet *Flames of Paris* (2008) te hebben gemaakt, was *Don Quichot* het volgende werk op Ratmansky's ‘verlanglijstje’. Hij is er, zegt hij, mee opgegroeid en kent, naast een groot aantal andere versies, de producties van het Marijinski Ballet en die van het Bolsjoj van binnen en van buiten. “En het interessante is: beide gezelschappen claimen dat zij de Aleksandr Gorski-versie dansen, maar toch verschillen hun producties aanzienlijk.” Ratmansky besloot om voor zijn versie voor Het Nationale Ballet terug te keren naar de oorsprong.

Ofwel naar de eerste versie die Marius Petipa in 1869 in Moskou maakte, en die daarna niet alleen door Petipa zelf, maar later ook tweemaal door Gorski werd bewerkt. Ratmansky had daarbij zijn hoop gevestigd op de bibliotheek van Harvard University, waar van diverse negentiende-eeuwse Russische balletten choreografische notaties worden bewaard (die kort na de Russische Revolutie door balletregisseur Nicholas Sergejev naar het Westen zijn gesmokkeld). Maar helaas bleek noch van de *Don Quichot*-versies van Petipa, noch van de bewerkingen van Gorski enige schriftelijke vastlegging te zijn overgeleverd.

Wel waren er andere bronnen voorhanden, zoals het originele libretto van Marius Petipa, muziekpartituren voorzien van aantekeningen, oude programmaboeken, recensies, memoires en historische boeken. “Al die bronnen bij elkaar werpen wel het nodige licht op de zaak en maken hier en daar duidelijk wat oorspronkelijk van Petipa was, welke ingrepen Gorski verrichtte, en welke aanpassingen en toevoegingen nog weer later zijn aangebracht. Maar”, benadrukt Ratmansky, “echt met zekerheid zeggen wat van wie is en of de choreografie van de verschillende scènes ook dezelfde is gebleven, kunnen we niet. De producties van *Don Quichot* zoals die nu gedanst

worden, zijn het resultaat van meer dan 150 jaar opvoeringsgeschiedenis, waarbij elke generatie dingen heeft veranderd, toegevoegd en/of geschrapt.”

Respect voor traditie

Daarom, zo vindt Ratmanky, moet de versie die hij in 2010 voor Het Nationale Ballet maakte ook niet als (een reconstructie van) een originele choreografie worden aangeduid. “We weten simpelweg niet wat origineel is.” Maar zijn productie is, ondanks diverse eigen toevoegingen, wél een traditionele choreografie. “Ik heb gebruikgemaakt van alle informatie die ik heb kunnen vinden, van alle versies die ik ken en van alle beroemde, zo met het ballet verbonden dansen en passen, en heb op basis daarvan mijn eigen keuzes gemaakt, met groot respect voor de traditie.”

Hij heeft daarbij regelmatig teruggegrepen op Petipa’s oorspronkelijke libretto. Want: “Hoe vaker balletten worden uitgevoerd en hoe meer tijd er sinds hun première verstrijkt, des te simpeler het balletverhaal vaak wordt. Verbindende elementen worden geschrapt, verhaallijnen genegeerd, omdat choreografen of dansers denken dat deze er niet echt toe doen. Kijk je dan vervolgens naar het originele libretto, dan blijken sommige dingen opeens hout te snijden, stukken logischer te zijn, en kom je erachter dat het verhaal veel minder oppervlakkig en onnozel in elkaar steekt dan je lange tijd had aangenomen.”

Als voorbeeld noemt hij de eerste scène, in Don Quichots studeerkamer, waarvoor hij, analoog aan Petipa’s libretto, de nodige tijd heeft uitgetrokken. “Bij het Bolsjoj duurt die scène tegenwoordig nog één, hooguit twee minuten, maar ik vond het belangrijk dat het publiek, voordat het dansfestijn losbarst, eerst de karakters van Don Quichot en Sancho Panza leert kennen.”

Ook andere keuzes en scènes zijn ontleend aan Petipa’s libretto, zoals de dans van de

cactusmannen die in de visioenen van Don Quichot opduiken, en de verschuiving van Basilio’s vermeende zelfmoord naar de laatste scène van het ballet. “Meestal steekt hij zichzelf al eerder neer, maar het is veel logischer dat hij dat doet wanneer Kitri op het punt staat met Gamache te trouwen.”

Géén buikdans

Waar Ratmanky flink de streep heeft doorgezet, zijn de vele karakterdansen die in de loop der jaren aan het ballet zijn toegevoegd. “Dat gebeurde vooral in de jaren dertig en veertig van de vorige eeuw, toen zowel de groep in (het toenmalige – red.) Leningrad als die in Moskou over geweldige karakterdansen beschikte die voor zichzelf dansen creëerden waarin zij uitblonden. Maar nu doen die dansen gedateerd aan en staan ze wat mij betreft niet op het niveau van de rest van de choreografie. Bovendien wilde ik een wat minder eclectische voorstelling maken. Ik ben ervan overtuigd dat het huidige publiek het heel goed kan stellen zonder allerlei ‘tussennummertjes’, die in feite niets met het verhaal te maken hebben, zoals de matrozendans die om wat voor reden dan ook in de Bolsjoj-versie is verweven, of de oriëntaalse buikdans die in de Marijinski-versie opduikt.”

Daar staat tegenover dat Ratmanky diverse nieuwe stukken heeft gecoreografeerd, zoals de scène waarin Kitri en Basilio zich aansluiten bij een groep acteurs, de dans van de monsters die in Don Quichots nachtmerrie opduiken en de fandango in de laatste akte.

Oude stramme man

Ratmanky vindt het belangrijk dat de verhaallijn helder is en door te schrappen in het aantal ‘onderbrekende’ elementen, heeft hij de energie en dynamiek van het ballet weten te versterken. Verder heeft hij bepaalde scènes meer uitgediept, zodat de productie als geheel minder

Maia Makhateli en Alexei Ratmanky tijdens een repetitie van *Don Quichot* (2018)

tweedimensionaal oogt dan vaak het geval is. Zo heeft hij veel aandacht besteed aan de personages van Don Quichot en Sancho Panza. “Meestal worden deze rollen door dansers vertolkt die er weliswaar de ‘looks’ voor hebben, maar die niet noodzakelijk ook goede acteurs zijn.” Een sterkere link met Cervantes’ roman heeft Ratmanky echter niet gelegd, al heeft hij zich dapper door het vuistdikke boek heen gewerkt. “Het is heel lastig om Cervantes in dit ballet te ‘persen’, want Don Quichot is – in tegenstelling tot in de roman – niet de hoofdfiguur. Dat zijn de dansers: Kitri, Basilio, hun vrienden, en de bosnimfen en cupido’s die in Don Quichots dromen opduiken. Don Quichot zelf laten rond-dansen, zou er, denk ik, heel vreemd uitzien. Hij moet immers toch een oude stramme man verbeelden.”

Circusimago

Dat aan *Don Quichot* enigszins een ‘circusballet’-imago kleeft, begrijpt Ratmanky wel. “Het verhaal is in dit ballet eigenlijk ondergeschikt. Natuurlijk, het gaat over twee jonge mensen die verliefd zijn en die de nodige obstakels moet overwinnen om bij elkaar te komen. Maar er is geen sprake van heftig drama – er gaat niemand dood – en het verhaal heeft ook geen sterk poëtische of filosofische lading. De liefde tussen Kitri en Basilio ‘kleurt’ het ballet slechts, net zoals de Spaanse setting geen ander doel heeft dan ‘kleur’ te geven

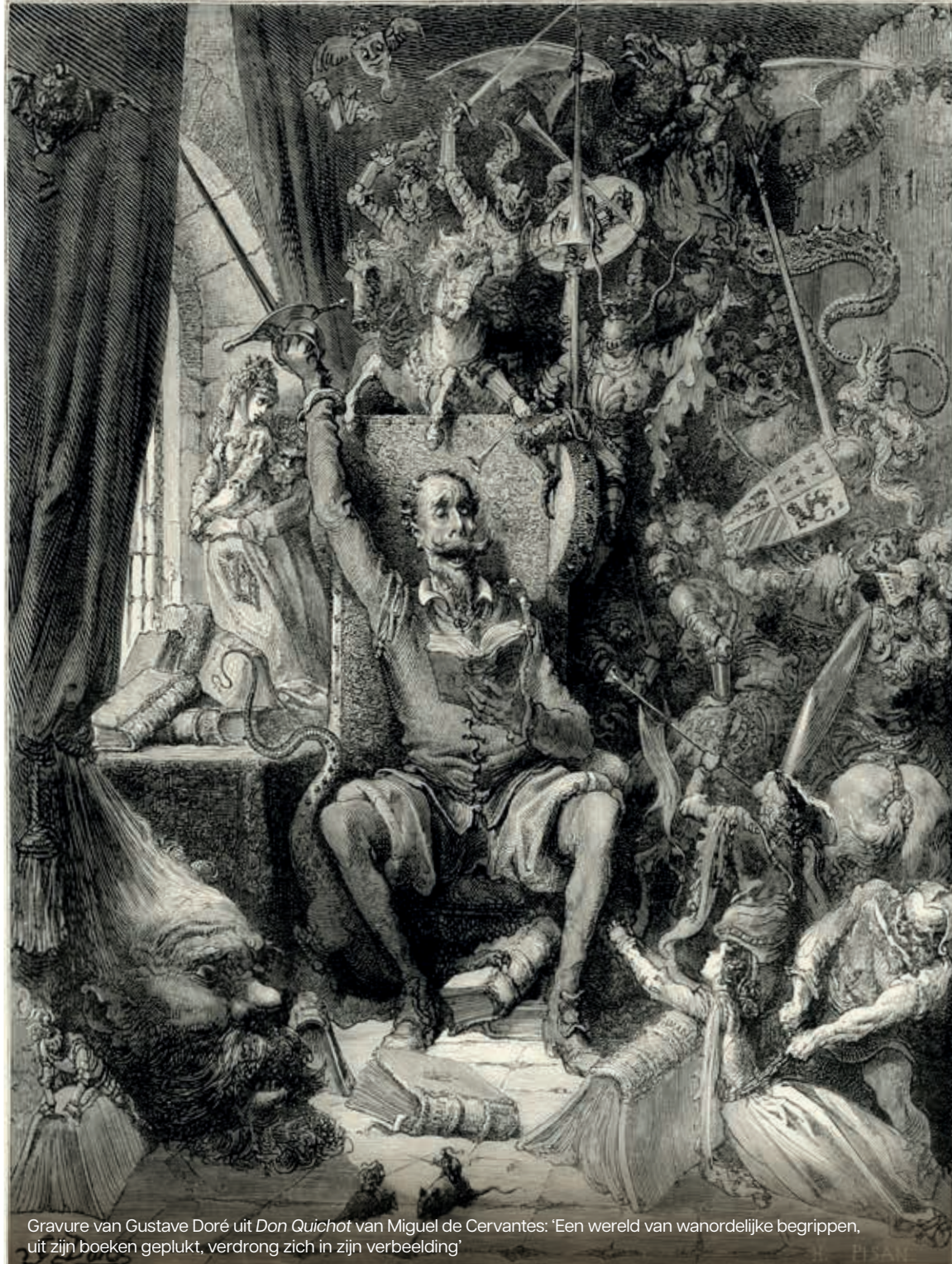
aan de voorstelling. In hoofdzaak gaat dit ballet over mooie, energieke dansers, die alle kans krijgen om hun virtuositeit te etaleren. *Don Quichot* handelt over de schoonheid van de klassieke ballettechniek en over het plezier dat je als danser voelt wanneer je deze techniek tot in de finesses beheerst.” Ratmanky laat de solisten van Het Nationale Ballet dan ook de nodige vrijheid bij het kiezen van hun passen in pas de deux en solo’s. “Immers: dit ballet draait er in essentie om dat je als danser kunt laten zien waarin jij het beste bent.”

Ratmanky geeft toe dat *Don Quichot*, door het ontbreken van een diepere betekenis, door serieuze ballethistorici lange tijd als ‘minder belangwekkend’ werd beschouwd en misschien, zo vermoedt hij, is dat ook de reden dat er weinig research naar is gedaan en dat er geen notatie van het ballet is overgeleverd. Dat neemt niet weg dat *Don Quichot* in Rusland én daarbuiten nog altijd een van de meest geliefde en succesvolle balletten is en Ratmanky begrijpt maar al te goed waarom. “Van *Het Zwanenmeer* of *The Sleeping Beauty* kan ik, ondanks Tsjaikovski’s prachtige muziek, soms echt mijn buik vol hebben. Maar *Don Quichot* werkt, mitst door de juiste cast gedanst, áltijd.”

Astrid van Leeuwen

Jessica Xuan en Salome Leverashvili - Don Quichot (2018)

Gravure van Gustave Doré uit *Don Quichot* van Miguel de Cervantes: 'Een wereld van wanordelijke begrippen, uit zijn boeken geplukt, verdrong zich in zijn verbeelding'

Hoe Cervantes' meesterroman uitgroeide tot een virtuoos ballet

Al meer dan 150 jaar is *Don Quichot*, met zijn kittige spitzenvariaties, duizelingwekkende pirouettes en spetterende sprongencombinaties, een van paradepaardjes van het balletrepertoire. Nederland kreeg in 2010 zijn eerste 'eigen' *Don Quichot*-productie, in een bewerking van de Amerikaans-Oekraïens-Russische topchoreograaf Alexei Ratmansky.

Als één werk van grote invloed op de wereldliteratuur is geweest, dan is het wel *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha*, het in 1605 en 1615 in twee delen verschenen levenswerk van de Spaanse schrijver Miguel de Cervantes Saavedra. Het boek – in het Nederlands vertaald als *Don Quichot, de vernuftige edelman van La Mancha* – bezorgde Cervantes de naam van grondlegger van de moderne roman. Vele generaties schrijvers en denkers vonden er inspiratie in, beroemde schilders en tekenaars verbeeldden de avonturen van de dolende ridder en zijn schildknaap, componisten droegen muziekstukken aan hem op, en talloze film- en theaterregisseurs wijdden producties aan de man die windmolens voor zijn vijand aanzag.

Ook voor choreografen bleek Cervantes' roman in de afgelopen eeuwen een bron van inspiratie. Voor zover bekend werd de eerste balletversie van *Don Quichot* in 1740 gemaakt door Franz Hilverding, danser en balletmeester aan het

Weense hof. Vertolkte de 'ridder met het droevige gelaat' in deze en latere balletversies nog de hoofdrol, in de negentiende eeuw verschoof de aandacht in de meeste choreografieën naar het tweede deel van Cervantes' roman. Hierin worden de komische verwickelingen rond de geliefden Quiteria (Kitri in het ballet) en Basilio, en de rijke onbenul Camacho (Gamache), aan wie Quiteria is uitgehuwelijkt, belicht.

Dansende cactusmannen

Dat gold ook voor de versie die de Frans-Russische choreograaf Marius Petipa (bekend van balletten als *The Sleeping Beauty*, *De Notenkraker* en *Het Zwanenmeer*) in 1869 voor het Bolsjoj Ballet in Moskou maakte, op speciaal hiervoor gecomponeerde muziek van Ludwig Minkus. Petipa was niet alleen de grootste choreograaf van de negentiende eeuw, hij was ook gezegend met een fijne neus voor actuele thema's. Zo creëerde hij zijn succesvolle ballet *De dochter van de farao* volgend op de spectaculaire archeologische opgravingen in Egypte, liet hij zich voor *De dochter van de sneeuw* inspireren door de eerste poolexpedities, en maakte hij *Don Quichot* op het moment dat Cervantes' roman – kort daarvoor voor het eerst in het Russisch vertaald – een grote populariteit in Rusland genoot.

Zich bewust van de aardse smaak van het Moskouse publiek verwerkte Petipa (die een aantal jaren in Spanje had gewerkt) diverse Spaanse volksdansen en de nodige theatrale scènes en elementen in zijn productie. Zo liet hij Don Quichot in zijn visioenen achtervolgen door een groep

Gravure van Karl Weyermann naar een tekening van Ivan Agapi (1872) - Droomscene uit *Don Quichot*

dansende cactusmannen en kon de maan in het decor – waarin de Don zijn geliefde Dulcinea zag – afwisselend lachen en dikke tranen huilen. Toen Petipa zijn choreografie twee jaar later voor het Keizerlijke Ballet in Sint-Petersburg bewerkte, waar het publiek een meer *sophisticated* smaak had, schrapte hij dergelijke effecten. Hij verfijnde het Spaanse karakter van het ballet en legde veel meer nadruk op de pure klassieke choreografie.

Weg met de symmetrie!

Met eenzelfde tussenpauze van twee jaar maakte de Rus Aleksandr Gorski – bijna dertig jaar én vele voorstellingen later – twee bewerkingen van Petipa's *Don Quichot*: één in Moskou (1900) en één in Sint-Petersburg (1902). Dit tot groot ongenoegen van de inmiddels 82-jarige Petipa, die Gorski's aanpassingen in zijn memoires als 'onzinnige innovaties en veranderingen' bestempelde en Gorski ervan beschuldigde de kwaliteit van zijn productie ernstig te hebben aangetast. De belangrijkste verandering die Gorski doorvoerde, is dat hij de dramatische expressie versterkte en mede daartoe het corps de ballet een grotere rol toebedeelde. Hij liet de dansers over het toneel stuiven en doorbrak daarmee de strikt symmetrische lijnen en

patronen van zijn voorganger. Want, zo verklaarde hij voorafgaand aan de Moskouse première aan een journalist, hij had een hekel aan symmetrie. Welke aspecten in de vele latere producties van *Don Quichot* precies afkomstig zijn van Gorski, en welke behouden zijn uit Petipa's originele productie, is niet vast te stellen. Maar alleen al de vaak geziene combinatie van de symmetrische 'seguidilla' in de eerste akte van het ballet én de asymmetrische choreografie in de droomscène, onderschrijft de opvatting dat *Don Quichot*, zoals het ballet tegenwoordig wordt uitgevoerd, het stempel van beide choreografen draagt.

Don Quichots reis naar het Westen

Lange tijd bleef *Don Quichot* vrijwel exclusief voorbehouden aan het Russische publiek, waar het tot aan de dag van vandaag met overweldigend succes wordt gebracht door, onder meer, het Marijinski Ballet (met toevoegingen van Fjodor Lopoeikov en Nina Anisimova) en het Bolsjoj Ballet (in een nieuwe versie van Alexei Fadeyechev). De Russische danseres Anna Pavlova danste wel een kortere versie van het ballet in het Westen, die in 1924 in Londen in première ging. Pas zo'n veertig jaar later volgden de eerste integrale,

twintigste-eeuwse uitvoeringen. In 1966 danste het Bolsjoj Ballet *Don Quichot* in New York. Vier jaar eerder werd het ballet voor het eerst door een westers gezelschap – het Britse Ballet Rambert – uitgevoerd, in een instudering van de Pool Witold Borkovski. Maar het zijn vooral de versies van Rudolf Nureyev (in 1966 gemaakt voor het Ballet van de Weense Staatsopera) en Mikhail Baryshnikov (in 1978 gemaakt voor American Ballet Theatre) die hebben bijgedragen aan de toenemende populariteit van het ballet in het Westen. Beide uit Rusland gevluchte sterdansers baseerden zich op de Petipa/Gorski-productie, en beiden vertolkten zelf, ieder op hun eigen onnavolgbare wijze, de rol van Basilio.

IJzersterke techniek

Het merendeel van de twintigste-eeuwse producties van *Don Quichot* is gezet op de muziek van Ludwig Minkus, met meer of minder toevoegingen van andere componisten. Er zijn echter ook choreografen die andere muziek kozen. Vermeldenswaardig zijn daarbij vooral de versie van John Neumeier uit 1979, op muziek van Richard Strauss, en die van choreograaf George Balanchine en componist Nicolas Nabokov uit 1965. Balanchine zelf vertolkte daarin de rol van dolende ridder en aanbieder van Dulcinea; haar rol werd gedanst door de destijds negentienjarige Suzanne Farrell, die ook in het echt door Balanchine werd aanbeden.

In de afgelopen decennia hebben veel dansers bijgedragen aan de naam en faam van Dulcinea/Kitri en Basilio. De rollen behoren tot de meest uitdagende van het klassieke balletrepertoire, waarbij zij over een ijzersterke spitzentechniek moet beschikken, hij eindeloos moet kunnen draaien, en van beiden niet alleen een speelse nonchalance maar ook een explosieve sprongkracht wordt gevraagd. In de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw zette de Russische Maja Plisetskaja een

Maja Plisetskaja in *Don Quichot* (1967)

nieuwe standaard voor de rol van Kitri, waarbij zij onder meer ook de – nu wereldwijd uitgevoerde – 'head-kick'-jeté introduceerde. Van de vele generaties danseressen die na haar kwamen, lieten vooral de Amerikaanse Gelsey Kirkland, de Franse superballerina Sylvie Guillem, de Argentijnse Marianela Núñez en Russinnen Svetlana Zakharova, Natalia Osipova en Ekaterina Krysanova uitzonderlijke Kitri-vertolkingen zien. Tot de meest geprezen Basilio's van de afgelopen decennia behoren, naast Nureyev en Baryshnikov, onder meer de Russen Vladimir Vasiliev, Alexander Godunov, Ivan Vasiliev (géén familie) en Daniil Simkin, de Cubaans-Amerikaanse Fernando Bujones en Cubaan Carlos Acosta. Zij allen, maar zeker ook de jongste generatie solisten van Het Nationale Ballet en van andere internationale topgezelschappen hebben de beide hoofdrollen – door hun vaak bijna aan het onmogelijke grenzende techniek – naar een nóg hoger plan getild.

Astrid van Leeuwen

Interview met hoofd Kostuumafdeling Oliver Haller

Wie een bezoek brengt aan *Don Quichot* kan zich urenlang vergapen aan de indrukwekkendste balletkostuums. Deze kostuumparade bereikt een hoogtepunt in de laatste scène, wanneer hoofdpersonage Kitri haar lange rokken verruilt voor een prachtige rode tutu. “Een van de mooiste die we hebben”, volgens Oliver Haller, hoofd van de Kostuumafdeling van Het Nationale Ballet.

Bij het ontwerpen van de kostuums voor *Don Quichot* stond ontwerper Jérôme Kaplan voor een grote uitdaging: hij moest een wereld reproduceren die nooit echt heeft bestaan. Het verhaal waar het ballet op is gebaseerd – een passage uit Miguel de Cervantes’ roman *Don Quichot* – speelt zich namelijk af aan het begin van de zeventiende eeuw, terwijl in het ballet personages en situaties voorkomen die er in die tijd nog niet waren. Kaplan moest dus ontwerpen bedenken voor kledingstukken die in de zeventiende eeuw nog niet bestonden, maar die wel het gevoel geven dat ze in die tijd zouden hebben kunnen bestaan. De oplossing vond hij in de schilderijen van de beroemde zeventiende-eeuwse kunstenaar Diego Velázquez, waarop Kaplan de stijl van zijn kostuums baseerde.

Vol versieringen

De iconische rode tutu die Kitri in de laatste scène draagt, is bijvoorbeeld geïnspireerd op het schilderij *Infanta Margarita Teresa in een blauwe jurk*. Oliver Haller vertelt: “Toen Jérôme Kaplan zijn ontwerpen presenteerde, zei hij: ‘Ik wil de jurk van de Infanta Margarita, maar dan als tutu’. Het is uiteindelijk echt een *showpiece* geworden, een tutu die

eruit springt. De versieringen op de jurk van de Infanta zijn ook aangebracht op de tutu, zowel op het lijfje als op de toplaag van de tulen rok. Daardoor krijg je die typische Velázquez-look.” Maar juist de decoraties die voor een ‘wauw’-effect zorgen, maken de tutu ook tot een van de uitdagendste in de collectie van Het Nationale Ballet. Haller: “Door de vele versieringen wordt de toplaag van de rok heel zwaar, zeker in vergelijking met de tutu’s voor bijvoorbeeld *Het Zwanenmeer*, waarbij de versieringen alleen op het lijfje zitten. Het gewicht is een uitdaging voor de danseres en haar partner, maar ook voor ons. Door de zware toplaag is het namelijk heel moeilijk om de rok recht en wijduitstaand te krijgen. Om dit toch voor elkaar te krijgen, hebben we extra lagen tule toegevoegd. Maar hoe erg we ook ons best doen, na een paar keer dragen wordt de tule zachter, waardoor de rok inzakt. Daarom moeten we steeds weer nieuwe lagen tule toevoegen of bestaande lagen vervangen.”

Balletwet

Een opvallend punt waarop Kitri’s kostuum afwijkt van de jurk op Velázquez’ schilderij – behalve het vanzelfsprekende verschil tussen hoepelrok en tulen rok – is de kleur: het is *Infanta Margarita Teresa in een blauwe jurk*, maar Kitri in een rode tutu. Is er dan nooit sprake geweest van ‘Kitri in een blauwe tutu’? “Nee, want de kleur van Kitri is rood”, legt Haller uit. “Net zoals Cinderella-kostuums vrijwel altijd zilvergrijs zijn en bijna alle Giselles in de eerste akte blauw dragen. In de klassieke balletwereld is dat een soort wet, en bovendien: de kleur rood wordt vaak geassocieerd met Spanje. Dus dat onze Kitri een rode tutu zou dragen, stond vanaf het begin vast.”

Rosalie Overing

Anna Tsygankova - *Don Quichot* (2010)

Foto: Angèle Sterling

Diego Velázquez' *Infanta Margarita Teresa in een blauwe jurk*

‘Er zit een Don Quichot in ons allemaal’

Nicolas Rapaic en Frans Schraven - *Don Quichot* (2018)

Foto: Altin Katira

Nicolas Rapaic over de rol van Don Quichot

Waar de titels van balletten als *Giselle*, *Cinderella* en *Raymonda* weggeven welk personage de belangrijkste dansrol vertolkt, zet *Don Quichot* aanstaande bezoekers op het verkeerde been. Titelrol Don Quichot is namelijk een karakterrol, waarbij de vertolker niet danst, maar zich alleen uitdrukt met mime. Toch is het een van de mooiste rollen die Nicolas Rapaic tijdens zijn carrière heeft mogen doen.

Fransman Nicolas Rapaic, voormalig tweede solist van Het Nationale Ballet, beëindigde zijn professionele danscarrière in 2008, maar keerde sindsdien regelmatig terug voor het vertolken van karakterrollen. Hij was onder meer te zien als de koning in *The Sleeping Beauty* en groothertog Sandor in *Raymonda*, en deze herfst kruipt hij voor de tweede keer in de huid van Don Quichot. Rapaic: “Iedereen kent Don Quichot; hij is *bigger than life* en een van de interessantste en uitdagendste rollen die ik ooit heb gedaan.”

Bewonderenswaardig

De appeal van het personage ligt voor Rapaic onder andere in de gelaagdheid. Ondanks Don Quichots komische capriolen – hij vecht tegen windmolens, ziet monsters die er niet zijn en probeert een vrouw te redden die niet bestaat – is hij volgens Rapaic namelijk veel meer dan de dwaze oude man die de meeste mensen in hem zien. “Don Quichot is eigenlijk een bewonderenswaardige figuur. Hij is heel idealistisch en is bereid om zijn bestaande leven en alle zekerheden die daarbij horen op te geven voor zijn ultieme droom: ridder worden. Hij maakt zijn eigen keuzes en gaat daar volledig voor, ongeacht wat andere mensen ervan vinden. Op die manier creëert hij zijn eigen

realiteit, in plaats van zijn leven maar gewoon te ondergaan. Dat vind ik inspirerend.”

Het idealisme van Don Quichot is een eigenschap die Rapaic ook in zichzelf herkent. “Er zit een kleine Don Quichot in ons allemaal. Ik geloof er sterk in dat iedereen iets nodig heeft om naar te streven, want dat maakt het leven de moeite waard.”

Emoties aanboren

De complexiteit van Don Quichot is ook wat de rol onderscheidt van de andere karakterrollen die Rapaic heeft vertolkt. “Als je bijvoorbeeld de koning in *The Sleeping Beauty* speelt, is je karakter ook echt alleen koning. In die hoedanigheid ben je onderdeel van een magisch geheel en dat is geweldig, maar een rol als Don Quichot heeft veel meer diepte. Don Quichot heeft een geschiedenis en maakt in het stuk een transformatie door: hij verliest zichzelf in zijn droom en belandt in een conflict tussen fantasie en realiteit, waarbij hij gevoelens van liefde, angst en verdriet ervaart. Als acteur moet je daardoor je eigen emoties aanboren en word je uitgedaagd om je grenzen te verleggen.”

Toen Rapaic de rol in 2018 voor het eerst leerde, vergde dat dan ook een flinke stap uit zijn comfortzone. “Maar Frans Schraven, die toen de rol van Sancho Panza (Don Quichots partner in crime – red.) speelde, en balletmeester Sandrine Leroy hebben me daar heel erg bij geholpen. Zij waren beiden enorm energiek en pushten me op een positieve manier. Omdat ik de rol nu voor de tweede keer doe, is het proces anders, maar niet minder intens. Ik heb deze keer de boeken gelezen om Don Quichot nog beter te begrijpen en ga mijn best doen om hem de aandacht te geven die hij verdient.”

Rosalie Overing

Timothy van Poucke en Maia Makhateli - repetitie *Don Quichot* (2024)

Qian Liu en Young Gyu Choi - repetitie *Don Quichot* (2024)

Foto: Altin Kafira

Foto: Fabrizio Ferri

Alexei Ratmansky

Productie en additionele choreografie

De Amerikaans-Oekraïens-Russische choreograaf Alexei Ratmansky (Sint-Petersburg, 1968) is opgeleid aan de school van het Moskouse Bolsjoj Ballet en danste daarna bij het Nationale Ballet van Oekraïne, het Royal Winnipeg Ballet en het Koninklijke Ballet van Denemarken. Zijn werk wordt uitgevoerd door vrijwel alle grote balletgezelschappen ter wereld, waaronder American Ballet Theatre, New York City Ballet, San Francisco Ballet, Miami City Ballet, Ballet de l'Opéra national de Paris, The Royal Ballet, het Koninklijke Ballet van Denemarken, het Koninklijke Ballet van Zweden en Het Nationale Ballet. Ook maakte hij choreografieën voor sterdansers als Nina Ananiashvili, Wendy Wheelan, Diana Vishneva en Mikhail Baryshnikov.

Van 2004 tot 2008 was Ratmansky artistiek directeur van het Bolsjoj Ballet, dat onder zijn leiding tweemaal tot 'Best Foreign Company' werd uitgeroepen door de Londense Critics' Circle. Hij creëerde voor het Bolsjoj Ballet avondvullende balletten zoals *The Bright Stream*, *The Bolt*, *Anna Karenina* en *Lost Illusions*. Ook maakte hij er producties van *Le Corsaire* en *The Flames of Paris*, in een combinatie van reconstructie en nieuwe choreografie. Van 2009 tot begin 2023 was Ratmansky 'artist in residence' bij American Ballet

Theatre. Sinds augustus 2023 bekleedt hij dezelfde functie bij New York City Ballet.

Ratmansky is een specialist in het bewerken en opnieuw tot leven wekken van het negentiende- en begin twintigste-eeuwse balletrepertoire. Zo maakte hij onder meer eigen versies van *Giselle*, *The Sleeping Beauty*, *Het Zwanenmeer*, *De Notenkraker*, *La Bayadère* en *Paquita*, en in 2010 voor Het Nationale Ballet een nieuwe, alom geprezen productie van *Don Quichot*. Ook maakte hij talloze eigen creaties, waarvan Het Nationale Ballet inmiddels diverse werken op het repertoire heeft: *Russian Seasons*, *On the Dnieper*, *Firebird*, *Souvenir d'un lieu cher*, *Shostakovich Trilogy*, *Serenade After Plato's Symposium* en *The Fairy's Kiss*.

Voor zijn balletten ontving Ratmansky een groot aantal prijzen, waaronder vier Russische Golden Mask Awards, de prestigieuze Benois de la Danse voor zijn *Anna Karenina* (2005, gemaakt voor het Koninklijke Ballet van Denemarken) en zijn *Shostakovich Trilogy* en *The Tempest* (2014, beide gecreëerd voor American Ballet Theatre), een Bessie Award en de Britse National Dance Award. In 2013 werd hij 'voor zijn exceptionele verdiensten' benoemd tot MacArthur Fellow of the Year.

Marius Petipa

Choreografie

Marius Petipa (1818-1910) is geboren als telg van een kunstenaarsfamilie; zijn moeder was actrice, zijn vader balletdanser. Als negenjarig jongetje maakte hij zijn dansdebuut in een choreografie van zijn vader.

In 1847 vertrok Petipa vanuit Frankrijk naar Rusland, waar hij tot danser en later tot docent van de Keizerlijke Theaters in Sint-Petersburg werd benoemd. Na het grote succes van zijn ballet *De dochter van de Farao* (1862) rees zijn ster: hij werd gepromoveerd tot tweede choreograaf en zeven jaar later tot eerste choreograaf van de Keizerlijke Theaters, een positie die hij bijna veertig jaar lang zou bekleden.

Petipa's verdiensten voor het klassieke ballet kunnen niet hoog genoeg worden geschat: door hem evolueerde de balletkunst tot de vorm die wij nu nog kennen. Zijn oeuvre is enorm: alleen al in Rusland maakte hij meer dan 75 balletten en tientallen divertissements en opera-intermezzo's. Bekende choreografieën en adaptaties van bekende klassiekers van zijn hand zijn onder meer *Giselle*, *Le Corsaire*, *Don Quichot*, *La Bayadère* en de Tsjaikovski-balletten *The Sleeping Beauty*, *De Notenkraker* en *Het Zwanenmeer*. *Raymonda*, uit 1898, was zijn laatste grote succesballet.

Aleksandr Gorski

Choreografie

De Rus Aleksandr Gorski (1871-1924) volgde zijn dansopleiding aan de Keizerlijke Balletschool in Sint-Petersburg, waar hij les kreeg van onder meer Marius Petipa. Gorski choreografeerde een groot aantal balletten, maar hij werd vooral bekend door de nieuwe producties die hij creëerde van de werken van Petipa. Zo vormen zijn in 1900 en 1902 uitgebrachte versies van *Don Quichot* – voor respectievelijk het Bolsjoj Ballet en het Marijinski Ballet – het uitgangspunt voor veel latere versies van het ballet. Enkele balletten die Gorski zelf creëerde zijn *Gudules dochter* (een revisie van *La Esmeralda*), *Salamambo*, *Etudes*, *Dansen van de naties*, *Eunice* en *Petronius* en *Liefde is vluchtig!*.

In 1902 werd Gorski benoemd tot directeur van het Bolsjoj Ballet in Moskou. Gedurende deze verbintenis, die meer dan twintig jaar zou duren, blies hij het Russische balletgezelschap nieuw leven in door het repertoire van de groep te verrijken met nieuwe balletten en door bestaande balletproducties van een grotere dramatische zeggingskracht te voorzien. In Gorski's ogen waren acteerprestaties namelijk nog belangrijker dan virtueuze techniek.

Ludwig Minkus

Muziek

Ludwig Minkus (1826-1891) werd geboren in Wenen. Hij bleek een muzikaal wonderkind en debuteerde op zijn achtste tijdens een Weens recital met een 'schitterende performance op viool'. In 1852 werd hij benoemd tot eerste violist bij de Weense Hofopera, maar een jaar later emigreerde hij naar Rusland, waar hij dirigent werd aan het hof van prins Joesoepov in Sint-Petersburg. Deze aanstelling werd gevolgd door Minkus' benoeming tot dirigent bij het Keizerlijke Bolsjoj Theater in Moskou. Hij maakte er rap carrière en ontmoette er bovendien choreografen Arthur Saint-Léon en Marius Petipa.

Minkus ontwikkelde zich tot een veelgevraagd balletcomponist en bewerkte daarnaast een groot aantal werken van andere componisten. Hij schreef meer composities en bewerkingen voor ballet dan Tsjaikovski en Prokofjev samen, was gedurende twintig jaar de officiële balletcomponist van de Keizerlijke Theaters in Sint-Petersburg en werkte lange tijd samen met Marius Petipa. Zijn bekendste werken zijn *Don Quichot* (1869), *La Source* (1866) en *La Bayadère* (1877).

Foto: Martin Roche

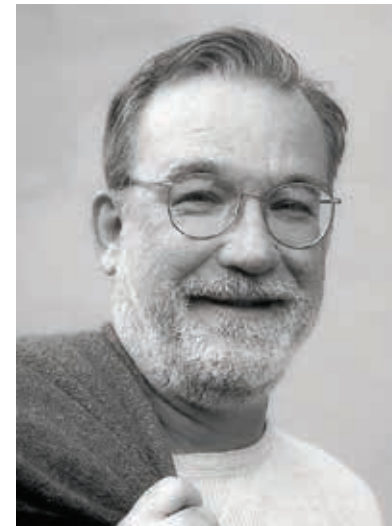
Jérôme Kaplan

Decor- en kostuumontwerp

Jérôme Kaplan (1964) werd geboren in Parijs en studeerde daar scenografie aan de École de la Rue Blanche. Na zijn afstuderen in 1987 ging hij aan de slag als decor- en kostuumontwerper voor theater en opera. In 1992 werkte hij voor het eerst mee aan een balletvoorstelling, bij Les Ballets de Monte Carlo. Ook ontwierp Kaplan voor belangrijke Europese balletgezelschappen als het Koninklijke Ballet van Denemarken, Teatro alla Scala in Milaan en de Deutsche Oper in Berlijn. Ook buiten Europa maakte hij carrière. Zo creëerde hij kostuums voor producties van het Nationale Ballet van Beijing en het Shanghai Ballet. Andere recente balletten zijn: Christopher Wheeldons *Sleeping Beauty* (The Royal Ballet), Rachel Beaujeans *Raymonda* (Het Nationale Ballet) en Annabelle Lopez Ochoa's *Coco Chanel* (Hong Kong Ballet). Sinds 2010 werkt Kaplan regelmatig samen met Alexei Ratmansky. Zo verzorgde hij de ontwerpen voor Ratmansky's *Lost Illusions* voor het Bolsjoj Ballet in Moskou (waarvoor hij in 2012 een Golden Mask Award voor kostuumontwerp won), *Cinderella* voor The Australian Ballet, *Het Zwanenmeer* voor Ballett Zürich en *La Bayadère* voor Staatsballett Berlin. Recent ontwierp hij de decors en kostuums voor Ratmansky's *The Fairy's Kiss*.

Making our clients and people successful

We are proud to be the main sponsor of Dutch National Opera & Ballet

James F. Ingalls
Lichtontwerp

De Amerikaanse lichtontwerper James F. Ingalls maakt lichtontwerpen voor zowel ballet en moderne dans als theater, symfonieconcerten en opera. Hij is een graag geziene gast bij Nationale Opera & Ballet en verzorgde hier de lichtontwerpen voor onder andere de opera's *Only the Sound Remains*, *La Clemenza di Tito*, *Girls of the Golden West* en *Nixon in China*, de muziektheatervoorstelling *Perle Noire*, de avondvullende balletten *Coppelia*, *Giselle*, *Don Quichot* en verschillende werken van het Nationale Ballet-programma *Present/s*. Daarnaast maakte hij diverse lichtontwerpen voor de Paul Taylor Dance Company, de Mark Morris Dance Group en de non-profit dansacademie The Wooden Floor in Santa Ana, Californië. Ook werkt hij al vele jaren samen met theaterregisseur Garry Hynes en operaregisseur Peter Sellars. De afgelopen jaren verzorgde Ingalls de lichtontwerpen voor *TWYLA NOW* bij het New York City Center, een nieuwe productie van George Balanchines *Firebird* voor Miami City Ballet, Alexei Ratmansky's *The Sleeping Beauty* (voor American Ballet Theatre en Balletto del Teatro alla Scala) en *The Fairy's Kiss* (voor Miami City Ballet), de twaalf wereldpremières die het San Francisco Ballet presenteerde in het programma *Unbound* en voor *Raymonda* van Het Nationale Ballet.

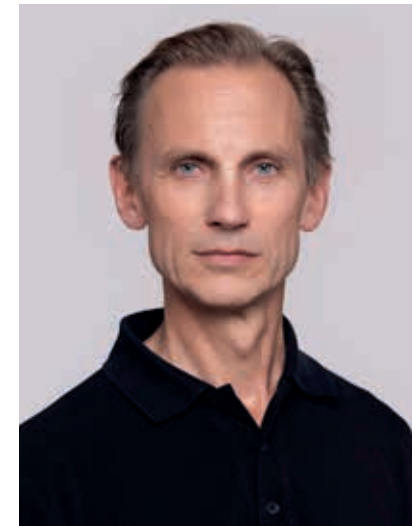

Foto: Jan Willem Kaldenbach

Matthew Rowe
Dirigent

Matthew Rowe is een uitzonderlijk veelzijdige dirigent met een breed repertoire. Rowe maakte in 2004 zijn debuut bij Het Nationale Ballet en bekleedde van 2013 tot augustus 2024 de dubbel-functie van muzikaal leider van Het Nationale Ballet en chef-dirigent van Het Balletorkest. Inmiddels is hij als vaste gastdirigent aan Het Nationale Ballet verbonden.

Bij Het Nationale Ballet dirigeerde Rowe een groot aantal producties, waaronder Christopher Wheeldons *Cinderella*, Alexei Ratmansky's *Firebird* en de wereldpremières van Shen Wei's *Sacre du printemps*, Ted Brandsens *Mata Hari*, David Dawson's *Requiem* en Annabelle Lopez Ochoa's *Frida*. Ook omvat zijn repertoire talrijke werken van Hans van Manen, George Balanchine en Krzysztof Pastor, naast avondvullende klassiekers als *Het Zwanenmeer* en *Romeo en Julia*. Verder trad Rowe vaak op met Nederlands Dans Theater, waar hij samenwerkte met choreografen als Jiří Kylián, León Lightfoot en Crystal Pite. Ook is hij regelmatig gastdirigent bij diverse internationale gezelschappen, waaronder San Francisco Ballet, Stuttgarter Ballett, Birmingham Royal Ballet, het Nationale Ballet van Finland, het Nationale Ballet van Polen en het Koninklijke Ballet van Denemarken.

Anna Tsygankova en Giorgi Potshkshvili - repetitie *Don Quichot* (2024)

Dansers Het Nationale Ballet

Solisten

Maia Makhateli (eerste solist) - Kitri

Maia Makhateli (Tbilisi, Georgië) studeerde aan de Vakhtang Chabukiani Staatsballetschool in Tbilisi en aan de privé balletschool van German en Valentina Zamuel in Colorado Springs. Daarna danste ze bij het Colorado Ballet en Birmingham Royal Ballet. In 2007 werd ze als grand sujet aangenomen bij Het Nationale Ballet, waar ze in 2009 werd bevorderd tot tweede solist en in 2010 tot eerste solist. Maia is een veelgevraagd gastsolist en won diverse prijzen, waaronder de Dancer of the Year Award van *Dance Europe* (2020).

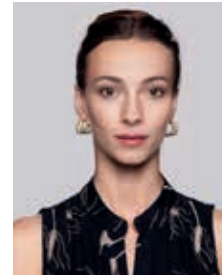
Anna Tsygankova (eerste solist) - Kitri

Anna Tsygankova (Novosibirsk, Rusland) studeerde aan de balletacademie in Novosibirsk. Voordat ze in 2007 naar Nederland kwam, danste ze zes jaar bij het Bolsjoj Ballet in Moskou, waarna ze haar carrière vervolgde bij het Nationale Ballet van Hongarije. Tegenwoordig is Anna een internationaal veelgevraagde gastsolist. Ook won ze een groot aantal prijzen. Zo riep *Dance Europe* haar in 2017 uit tot Dancer of the Year en won ze in 2016 de Zwaan voor 'Meest indrukwekkende dansprestatie' voor *Mata Hari* en de Miss Expressivity Award van het Dance Open Ballet Festival in Sint-Petersburg.

Qian Liu (eerste solist) - Kitri

Qian Liu (Henan, China) studeerde aan de Liaoning Ballet School in Shenyang. Van 2006 tot 2012 danste ze bij het Liaoning Ballet en in 2012 startte ze haar carrière bij Het Nationale Ballet als lid van het corps de ballet. Al snel volgden diverse promoties en in 2016 werd ze benoemd tot eerste solist. Qian won eerste prijzen bij belangrijke balletcompetities in China, Japan en Zuid-Korea. Het Britse tijdschrift *Dance Europe* nomineerde haar in 2020 voor de Dancer of the Year Award.

Olga Smirnova (eerste solist) - Kitri

Olga Smirnova (Sint-Petersburg, Rusland) studeerde aan de Vaganova Ballet-academie in Sint-Petersburg. In 2011 werd ze als tweede solist aangenomen bij het Bolsjoj Ballet in Moskou, waar ze in 2016 promoveerde tot prima ballerina. Ze trad veelvuldig op als gastsolist en won belangrijke dansprijzen, waaronder de 'Danser van het jaar'-onderscheiding van de Premio Positano Léonide Massine en de Prix Benois de la Danse voor 'Beste vrouwelijke danser'. In 2022 trad Olga als eerste solist toe tot Het Nationale Ballet en riep *Dance Europe* haar uit tot Dancer of the Year.

Anna OI (eerste solist)

Anna OI (Krasnojarsk, Rusland) is sinds 2015 eerste solist bij Het Nationale Ballet. Op haar tiende begon ze haar balletopleiding in Krasnojarsk en in 2003 trad ze toe tot het Staatsballet van Siberië. Sindsdien danste ze bij Russische gezelschappen als de Staatsopera van Tatarstan, het Michailovski Theater en het Stanislavski en Nemirovitsj-Dantsjenko Academisch Muziektheater, en groeide ze uit tot een veelgevraagd gastsolist. In 2018 ontving Anna de Dancer of the Year Award van *Dance Europe* en de Miss Virtuosity Award van het Dance Open Ballet Festival in Sint-Petersburg.

Jessica Xuan (eerste solist)

Jessica Xuan (Beijing, China) verhuisde op vijfjarige leeftijd naar Canada en studeerde aan Canada's National Ballet School en aan de Nationale Balletacademie in Amsterdam. In 2013 behoorde ze tot de eerste lichting dansers van de Junior Company van Het Nationale Ballet. Een jaar later trad ze, in de rang van élève, toe tot Het Nationale Ballet en in de jaren daarna volgden diverse promoties. Direct na haar debuut in de titelrol van *Giselle*, in 2020, werd ze benoemd tot eerste solist. In 2018 won Jessica goud tijdens de Internationale Balletcompetitie in Varna, Bulgarije.

Elisabeth Tonev (tweede solist) - Kitri

Elisabeth Tonev (Berlijn, Duitsland) studeerde aan de Staatliche Ballettschule in Berlijn. In 2019 werd ze aangenomen bij de Junior Company van Het Nationale Ballet en een jaar later stroomde ze als élève door naar het hoofdgezelschap. In haar eerste jaar danste ze al de hoofdrol in Hans van Manens videoballet *Live*. Vervolgens werd ze jaarlijks bevorderd, waarbij ze de rang van corps de ballet oversloeg, en in 2023 volgde haar benoeming tot tweede solist. In 2021 werd Elisabeth door *Dance Europe* uitgeroepen tot een 'New name to watch'.

Yuanyuan Zhang (tweede solist) - Kitri

Yuanyuan Zhang (Shanghai, China) studeerde vanaf haar zestiende aan de Shanghai Theatre Academy. In 2014 werd ze aangenomen bij de Junior Company van Het Nationale Ballet. Al een jaar later trad ze als élève toe tot Het Nationale Ballet, waar ze vervolgens jaarlijks werd bevorderd: tot lid van het corps de ballet (2016), coryphée (2017), grand sujet (2018) en in 2019 tot tweede solist. In 2014 won Yuanyuan goud tijdens de Cape Town International Ballet Competition en de eerste prijs tijdens de Star of East China-competitie.

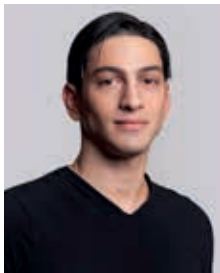
Salome Leverashvili (tweede solist) - Kitri

Salome Leverashvili (Tbilisi, Georgië) studeerde aan de Staatsballetschool in Tbilisi. In 2016 werd ze op voorspraak van eerste solist Maia Makhateli aangenomen bij de Junior Company van Het Nationale Ballet en een jaar later trad ze als élève toe tot Het Nationale Ballet. In de jaren daarna volgde elk jaar een promotie naar een volgende rang en in 2021 werd ze, op 23-jarige leeftijd, bevorderd tot tweede solist. Salome won diverse prijzen, waaronder een gouden medaille tijdens de Rigars-Pavasaris-competitie (2016) en de Alexandra Radius Prijs (2022).

Timothy van Poucke (eerste solist) - Basilio

Timothy van Poucke (Woerden, Nederland) studeerde aan de Nationale Ballet-academie. Hij werd in 2016 aangenomen bij de Junior Company van Het Nationale Ballet en trad al na een jaar als élève toe tot Het Nationale Ballet. In de jaren daarop is hij steeds gepromoveerd naar een volgende rang, met in 2023, na zijn vertolking van Abd al-Rahman in *Raymonda*, zijn promotie tot eerste solist. Timothy is winnaar van de Aanmoedigingsprijs van Dansersfonds '79 (2017) en de Alexandra Radius Prijs (2018). In 2021 nomineerde *Dance Europe* hem voor Dancer of the Year.

Giorgi Potskhishvili (eerste solist) - Basilio

Giorgi Potskhishvili (Tbilisi, Georgië) studeerde aan de Vakhtang Chabukiani Staatsballetschool in Tbilisi en aan de Nationale Balletacademie, en werd in 2020 aangenomen bij de Junior Company van Het Nationale Ballet. Al na een jaar trad hij als élève toe tot Het Nationale Ballet. Hij doorliep er razendsnel alle rangen, waarbij hij het corps de ballet oversloeg, en werd in 2023 gepromoveerd tot eerste solist. In datzelfde jaar ontving Giorgi tevens de Alexandra Radius Prijs, de Zwaan voor 'Meest indrukwekkende dansprestatie' en werd hij genomineerd voor de Dancer of the Year Award.

Young Gyu Choi (eerste solist) - Basilio

Young Gyu Choi (Suncheon, Zuid-Korea) kwam in 2011 als lid van het corps de ballet in dienst van Het Nationale Ballet. In 2013 werd hij eerst benoemd tot coryphée en later datzelfde jaar tot tweede solist. In 2016 volgde zijn promotie tot eerste solist. Young studeerde aan het National Institute for the Gifted in Arts en de Sun Hwa Arts School in Korea en de Tanz Akademie in Zürich. Hij treedt internationaal op als gastsolist en won een groot aantal prijzen, waaronder de Zwaan voor 'Meest indrukwekkende dansprestatie' voor zijn rol in Toer van Schayks *7e Symfonie* (2022).

Jacopo Tissi (eerste solist) - Basilio

Jacopo Tissi (Landriano, Italië) studeerde in 2014 cum laude af aan de Accademia del Teatro alla Scala in Milaan, waarna hij werd aangenomen bij het Wiener Staatsballett. Het jaar daarop maakte hij de overstap naar het Balletto del Teatro alla Scala, waar hij al na enkele maanden debuteerde als de prins in *The Sleeping Beauty*. In 2017 werd hij aangenomen bij het Bolsjoj Ballet, waar hij kort daarna tot 'first soloist' werd bevorderd. Jacopo won diverse belangrijke prijzen en is sinds oktober 2023 als eerste solist verbonden aan Het Nationale Ballet.

Constantine Allen (eerste solist) - Basilio

Constantine Allen (Indianapolis, Verenigde Staten) groeide op in Honolulu, Hawaï, en begon hier zijn balletopleiding. In 2007 won hij tijdens de Youth American Grand Prix een bronzen medaille en een beurs voor de Kirov Ballet Academy in Washington. In 2010 vervolgde hij zijn studie aan de John Cranko Schule in Stuttgart, waarna hij toetrad tot het corps de ballet van het Stuttgarter Ballett. Zes maanden later al werd hij er tweede solist en in 2013 eerste solist. Vanaf 2017 danste hij als freelancer bij diverse gezelschappen. Sinds 2018 is hij eerste solist bij Het Nationale Ballet.

Semyon Velichko (eerste solist) - Basilio

Semyon Velichko (Novosibirsk, Rusland) studeerde aan het Staats Choreografisch College in zijn geboortestad. Aansluitend danste hij bij het Novosibirsk Academisch Opera en Ballet Theater en vanaf 2011 bij het Stanislavski en Nemirovitsj-Dantsjenko Academisch Muziektheater in Moskou. In 2015 trad hij als tweede solist toe tot Het Nationale Ballet, waar hij in 2020 werd bevorderd tot eerste solist, na zijn debuut als Graaf Albrecht in *Giselle*. Semyon heeft inmiddels een groot aantal hoofdrollen op zijn naam staan en trad als gastsolist op tijdens diverse internationale balletgala's.

Tweede solisten

Naira Agvanean

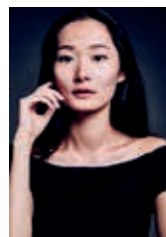
Maria Chugai

Floor Eimers

Salome
Leverashvili

Jingjing Mao

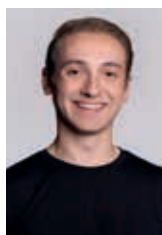
Elisabeth Tonev

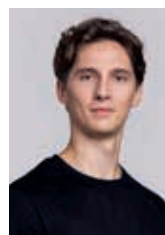
Nina Tonoli

Yuanyuan
Zhang

Joseph
Massarelli

Jan Spunda

Edo Wijnen

Sho Yamada

Grand sujets

Luiza Bertho
Kira Hilli
Erica Horwood
Chloë Réveillon
Connie Vowles
Daniel Montero Real
Daniel Robert Silva
Conor Walmsley

Coryphées

Katherine Bamford
Nancy Burer
Khayla Fitzpatrick
Arianna Maldini
Emma Mardegan
Alexandria Marx
Leo Hepler
Fabio Rinieri
Rafael Valdez
Koyo Yamamoto

Corps de ballet

Isadora Bless
Mila Nicolussi Caviglia
Anastasia Cheplyansky
Victoria Glazunova
Liza Gorbachova
Nicola Jones
Beatriz Kuperus
Sebia Plantefève-
Castrick
Skya Powney
Laura Rosillo
Yvonne Slingerland
Antonina Tchirpanlieva
Louisella Vogt
Lore Zonderman
Luca Abdel-Nour
Diego Altamirano
Sander Baaij
Bela Erlandson
Manu Kumar

Robin Park

Guillermo Torrijos
Tristan Simpson
Sven de Wilde

Élèves

Poppi Eccleston
Polina Loshchylina
Ana Luísa Negrão
Sangwon Park
Hà Nhi Trần
Bo-Ann Zehl
Patrik Benák
Vincent Fell
Soshi Suzuki
Francesco Venturi

Junior Company

Tweedejaars

Ella Kolpakov
Frédérique Meewis
Aafke Wolles
Alexander Álvarez
Silvestre
Vincent Vivet

Eerstejaars

Eva Bakker
Sophia Bielik
Gabrielle Brett
Annabelle Eubanks
Léa Sauvignon
Joseph Birtles Clarke
Javier Becerra Cubero
Jenson Blight
John Murch
Darius-Oriol Tamosi

Scan voor de
biografieën van
alle dansers

Karakterartiesten

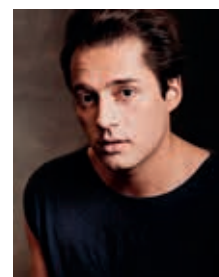
Nicolas Rapaic - Don Quichot

Fransman Nicolas Rapaic volgde zijn balletopleiding aan l'École de Danse de l'Opéra national de Paris en l'École du Conservatoire de Musique et de Danse. Aansluitend danste hij bij het Jeune Ballet de France en Les Ballets de Monte Carlo. Van 1992 tot 2008 was hij verbonden aan Het Nationale Ballet, waar hij in 2000 werd bevorderd tot tweede solist. Sinds 2008 is Nicolas freelance balletdocent en werkte hij voor onder meer Codarts, Amsterdam Dance Centre en jeugddansgezelschap De Stilte. Daarnaast vertolkt hij regelmatig karakterrollen bij Het Nationale Ballet.

Tycho Hupperets - Don Quichot

Tycho Hupperets studeerde aan de Ballett-Akademie der Hochschule für Musik und Theater en de Heinz Bosl Stiftung in München en aan de Vakopleiding Dans in Maastricht. Hij was van 2007 tot en met 2011 als danser verbonden aan Het Nationale Ballet en werkte hierna met onder meer ICK Dans Amsterdam en choreograaf Nacera Belaza. Vervolgens onderzocht hij zijn passie voor dans vanuit nieuwe perspectieven tijdens een studie aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. In 2022 studeerde hij hier af.

Chanquito van Hoeve - Sancho Panza

Chanquito van Hoeve danste bij Het Nationale Ballet en bij Opera Ballet Vlaanderen. Als choreograaf werkte hij met artiesten als Douwe Bob en maakte hij werk voor het Nationale Ballet-programma *New Moves*. Inmiddels heeft hij zijn danscarrière achter zich gelaten om zich volledig te richten op acteren. Hij werkte sinds 2022 als producent en acteur mee aan diverse short films, waarmee hij zijn veelzijdigheid en diepgang bewees, en studeerde in 2024 af aan de Amsterdamse Film Actors Academy. Daarnaast is Chanquito als docent verbonden aan ballet- en fitnessschool Zhebrovsky.

Constantine Allen en Elisabeth Tonev - repetitie *Don Quichot* (2024)

Foto: Altin Karitra

Semyon Velichko en Yuanyuan Zhang - repetitie *Don Quichot* (2024)

Foto: Altin Karitra

Junior Company

Francesco Venturi en Vincent Fell - Toccata (2024) - Foto: Michel Schnater

De Junior Company van Het Nationale Ballet slaat een brug tussen opleiding en beroepspraktijk en biedt jong danstalent een uitgelezen kans om zich voor te bereiden op een professionele carrière.

Trotse hoofdsponsor van de Junior Company van Het Nationale Ballet

Het Nationale Ballet

Foto: Jan Willem Kaldenbach

Ted Brandsen

Het Nationale Ballet heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot een toonaangevend balletgezelschap dat behoort tot de top 10 van meest toonaangevende balletgezelschappen in de wereld. Met 75 dansers - plus 15 dansers van de Junior Company - is Het Nationale Ballet het grootste dansgezelschap van Nederland.

Het Nationale Ballet werd achtereenvolgens geleid door Sonia Gaskell (1961-1969), Rudi van Dantzig en Robert Kaesen (1969-1971), Rudi van Dantzig (1971-1991) en Wayne Eagling (1991-2003). Sinds 2003 is Ted Brandsen artistiek directeur.

Het gezelschap presenteert jaarlijks zo'n 130 voorstellingen in binnen- en buitenland. Het merendeel van de voorstellingen wordt begeleid door Het Balletorkest. Het gezelschap beschikt over een rijk repertoire: avondvullend klassiek-romantisch ballet, nieuwe producties van klassiekers, belangwekkend werk uit de twintigste eeuw – met name van choreograaf George Balanchine en van Rudi van Dantzig en Toer van Schayk – en hedendaags werk van toonaangevende choreografen als Hans van Manen, David Dawson, William Forsythe, Krzysztof Pastor, Alexei Ratmansky en Christopher Wheeldon.

Ted Brandsen (Kortenhoef, 1959) was van 1981 tot 1991 als danser verbonden aan Het Nationale Ballet. Hierna richtte hij zich op choreografen en creëerde hij werk voor diverse internationale dansgezelschappen en festivals. Als artistiek directeur van het West Australian Ballet maakte hij onder meer *Carmen* (2000, Australian Dance Award) en *Pulcinella* (2001).

In 2002 keerde Brandsen terug naar Het Nationale Ballet, in eerste instantie als adjunct-artistiek directeur, waarna in 2003 de benoeming tot artistiek directeur volgde. Sindsdien creëerde Brandsen onder meer *Body* (2004), *Stealing Time* (2006), *Rai* (2011), *Replay* (2014), *Classical Symphony* (2020) en *The Chairman Dances* (2023), alsook de avondvullende producties *Coppelia* (2008) en *Mata Hari* (2016).

Werk van Brandsen staat op het repertoire van veel buitenlandse gezelschappen. Ook is Brandsen een veelgevraagd jurylid bij toonaangevende danscompetities.

In oktober 2019 ontving Brandsen uit handen van burgemeester Halsema de Amsterdamprijs voor de Kunst in de categorie Bewezen Kwaliteit en in juni 2022 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Het Balletorkest

Eerste viool

Hebe Mensinga,
concertmeester
Kotaro Ishikawa
Suzanne Huynen
Robert Cekov
Jan Eelco Prins
Tinta Schmidt von
Altenstadt
Majda Varga-Beijer
Michiel Commandeur
Casper Donker
Sandra van Eggelen-
Karres
Yulia Gubaydullina
Leonie Kleiss
Catharina Ungvari
Myrte van Westerop

Tweede viool

Arnieke Ehrlich
Yumi Goto
Willy Ebbens
Christiane Belt
Bert van den Hoek
Anita Jongerman
Jefke van Kerkwijk
Ula Klebanovaite
Iina Laasio
Arwen Terlouw
Anna Sophie Torn
Francesco Vulcano

Altviool

Naomi Peters
Arwen Salama-
van der Burg
Maria Ferschtman
Joël Waterman
May Bardsley

Giles Francis
Lilian Haug
Audinga Musteikyte
Javier Rodas
Ingerid Waleson
Elías Zaabi Sáez

Cello

Artur Trajko
Lies Schrier
Evelien Prakke
Willemiek Tavenier
Csaba Erdős
Wijnand Hulst
Marjolein
Nieuwenkamp
Oliver Parr

Contrabas

Jean-Paul Everts
Annelies Hemmes
Lucía Mateo Calvo
Nienke Kosters
Florian Lansink
Eudald Ribas

Fluit

Sarah Ouakrat
Karin Leutscher
Marie-Cécile de Wit

Hobo

Juan Esteban Mendoza
Bisogni
Esther van der Ploeg

Klarinet

Ina Hesse
Joris Wiener

Fagot

Janet Morgan
Maud van Daal

Hoorn

Christiaan Beumer
Hendrik Marinus
Ward Assmann
Pablo Bajo Collados

Trompet

Ad Welleman
Erik Torrenga

Cornet

David Pérez Sánchez
Joost Hettinga

Trombone

João Mendes Canelas
Jurgen van
Oostenbrugge
Marijn Migchielsen

Tuba

Isaac Rodriguez
Cotrofe

Pauken

Peter de Vries

Slagwerk

Richard Jansen
Michiel Mollen
René Oussoren
Arjan Roos

Harp

Jet Sprenkels

Algemeen directeur

Hein Glaubitz

Chef-dirigent

Koen Kessels

Coördinator muziek

Aiske Fonda

Hoofd bedrijfsvoering en planning

Inken Wemheuer

HR-manager

Marja Harteman

Officemanager

Esther Kann

Muziekbibliothecaris

Nienke de Boer

Assistent muziek- bibliothecaris

Ruben Sanderse

Orkestmanager

David Eijlander

Orkestbodes / assistent-orkest- managers

Diederik Meijnckens
Jack van Heugten
Administrateur
Jean Paul du Marchie

Raad van toezicht

Marianne Heeremans,
voorzitter
Kirsten Botman
Miriam van Dongen
Sander Bersee
Rutger van Boxtel
Michel van Honk

hetballetorkest.nl

Foto: Jussi Puikkonen

Het Balletorkest is hét orkest voor de dans in Nederland. Onder leiding van inspirerende dirigenten zoeken de musici iedere voorstelling naar synergie tussen muziek en dans, en creëren zo een betoverende ervaring voor het publiek. Van klassieke balletten tot moderne meesterwerken en van muziekeducatie tot talentontwikkeling – Het Balletorkest beweegt de dans.

Sinds de oprichting in 1965 is het orkest de trotse muzikale partner van Het Nationale Ballet en Nederlands Dans Theater. Een belangrijke missie is het investeren in de jongste generatie dansers en musici. Zo organiseert het orkest in samenwerking met Het Nationale Ballet 'open calls' voor jonge componisten en werkt het orkest al enige jaren samen met de Nationale Balletacademie.

Daarnaast ontwikkelt Het Balletorkest regelmatig innovatieve – en prijswinnende – voorstellingen voor families en schoolklassen. *Creatures*, in samenwerking met ISH Dance Collective, werd bekroond met de internationale Young Audiences Music Award en *Hans & Grietje* won diverse Musical Awards. In producties als deze spelen de musici veelal uit het hoofd, zonder dirigent en in kostuums, wat leidt tot een grote zeggingskracht van het symfonieorkest.

Fagottist Maud van Daal over *Don Quichot*

Foto: Jussi Puikkonen

“*Don Quichot* is een vrolijk en warm stuk, waar zowel het orkest als het publiek blij van wordt. Dat laatste kunnen wij vanuit de bak heel goed zien. Technisch is dit stuk van Ludwig Minkus voor ons minder uitdagend dan bijvoorbeeld muziek van Stravinsky, maar daardoor kunnen we ons meer richten op het samen ‘kleuren’ en op een goede balans. Mijn partij is hierbij vooral ondersteunend: de fagot is onderdeel van het basregister. Zonder dat instrument valt de diepte weg. *Don Quichot* is fysiek trouwens wel pittig, omdat ik praktisch het hele stuk aan het werk ben. Dat vraagt veel van mijn ademsteun en embouchure (lipspanning - red.). Zelfs na 31 jaar oefen ik dan ook nog dagelijks om die op elkaar af te stemmen.”

DANSESFONDS

'79

viert 45-jarig bestaan met
extra feestelijk **balletgala**

**Maandagavond
11 november 2024**
DeLaMar Amsterdam

M.m.v. Het Nationale Ballet,
Junior Company Het Nationale Ballet,
Nederlands Dans Theater, Introdans,
Scapino Ballet Rotterdam,
Conny Janssen Danst en
De Dutch Don't Dance Division

Dansersfonds'79 opgericht door
Han Ebbelaar & Alexandra RADIUS

Voor meer informatie en reserveringen:
dansersfonds.nl

DANSESFONDS '79

Salome Leverashvili en Giorgi Potkhishvili- repetitie *Don Quichot* (2024)

Ensemble - répétition *Don Quichot* (2024)

Foto: Altin Karitira

The story

Act 1

Scene 1

Don Quixote's study

Don Quixote's niece and housekeeper Joanna and his servant Carasco are worried. Their master is being driven mad by all his reading. So they decide to hide his books.

While they are doing so, the Don enters, engrossed in the umpteenth chivalric romance. He identifies with the knights who, long before his time, traveled the world and fought for the honour of a lady at tournaments. Looking up from his book, the Don discovers that his books have disappeared. He believes it to be the work of an angry, all-powerful enemy, with whom he then enters into combat in his imagination. In doing so, he rescues the beautiful Dulcinea, who he imagines is being held captive by monsters.

Suddenly, the household is startled by a loud noise. A group of women are chasing a thief who has stolen a cockerel from them at the market. As the irritated Don sends the women away, he discovers the thief, Sancho Panza, in whom he recognises the squire he so badly needs as a prospective knight errant. Together, the 'knight' and his squire set out into the wide world.

Scene 2

A square in Barcelona

Kitri, the daughter of the innkeeper Lorenzo, is having fun with her friends Juanita and Piccilia, and flirting with the young barber Basilio. The couple are madly in love, but Kitri's father will not hear of it. He wants his daughter to marry the rich, grotesque Gamache, who lives opposite the inn.

It is a holiday, and the street dancer Mercedes performs on the square. So do a group of bull-fighters, one of whom is the well-known toreador Espada. Two other-worldly figures arrive as well: Don Quixote and Sancho Panza. While the latter is teased and provoked by the revelling women, the Don is overwhelmed by the beauty of Kitri, in whom he sees his fantasy woman Dulcinea. Just to make Basilio jealous, Kitri plays up to the Don's advances. But as soon as the opportunity arises, she and Basilio escape together, with Lorenzo and Gamache in hot pursuit.

Act 2

Scene 1

A plateau in the mountains

In their flight, Kitri and Basilio come across the camp of a troupe of travelling actors. The couple

ask the actors for help, and when Lorenzo and Gamache reach the camp, they are told that the young lovers have already left. Then Don Quixote and Sancho Panza arrive as well. The Don believes the characters in the play to be real, and when he sees the princess being beset by the devil, he destroys the whole camp. Everyone goes away, leaving behind a battered, dazed Don. He thinks the windmills on the plateau are monsters and the moon is his Dulcinea.

Scene 2

Gradually, Don Quixote's nightmare turns into a heavenly vision. He dreams of seductive wood nymphs and charming cherubs, with his radiant Dulcinea in the midst of all this bliss and beauty. As the Don has saved her and the monsters have been vanquished, the queen of the wood nymphs crowns him with a laurel wreath. Sancho Panza appears, along with Joanna and Carasco. They revive their master with wine and escort him back home.

Act 3

Scene 1

A tavern in Barcelona full of gitanos (Roma), bullfighters and other people in high spirits

Kitri and Basilio are having fun with Espada, Mercedes and a group of friends. Kitri thinks she has escaped a forced marriage to Gamache. But unfortunately, her father and his entourage manage to discover their whereabouts this time as well. The lovers hide, but Kitri is discovered and taken home.

Scene 2

On the square in front of Lorenzo's inn

Preparations for the wedding of Kitri and Gamache are well underway. But then Basilio appears and stabs himself because his heart is broken. Kitri

realises straight away that he is faking his death. She begs Don Quixote, who has returned in the meantime, to persuade Lorenzo to give his blessing to her and the dead Basilio. Lorenzo sees no harm in that, but as soon as the blessing has been given, Basilio jumps up – he has fooled everyone. Gamache flies into a rage and challenges the Don to a duel. However, neither of them can fight properly and Lorenzo resigns himself to the situation. During Kitri and Basilio's wedding celebrations, the Don and his squire go off in search of new adventures.

Jacopo Tissi - répétitve *Don Quichot* (2024)

Directie en artistieke staf Het Nationale Ballet

Artistiek directeur
Ted Brandsen

Adjunct-artistiek directeur
Rachel Beaujean

Algemeen directeur
Stijn Schoonderwoerd

Vaste choreograaf
Hans van Manen

Associate artist
David Dawson

Muzikaal leider
Koen Kessels

Adjunct-directeur Talentontwikkeling en artistiek leider Junior Company
Ernst Meisner

Creative Associate
Kalpana Raghuraman

Creative Associate
Milena Sidorova

Balletmeester
Guillaume Graffin

Balletmeester
Michele Jimenez

Balletmeester
Alan Land

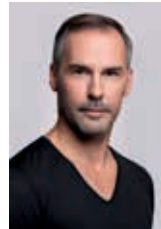
Choreoloogist en repetitor
Sandrine Leroy

Balletmeester
Larisa Lezhnina

Balletmeester
Judy Maelor Thomas

Balletmeester
Jozef Varga

Balletmeester Junior Company
Caroline Sayo Iura

Senior balletdocent
Rinat Gizatulin

Vaste gastdirigent
Matthew Rowe

Pianist
Elena Kim

Pianist
Ryoko Kondo

Pianist
Mikhail Murach

Pianist
Viktoriya Ryapolova

Gastdocenten

Freek Damen, Felipe Diaz, Andrey Klemm, Chantal Lefèvre, David Makhateli, Aymeric Mosselmans, Alessandra Pasquali, Raffaella Renzi, Grigori Tchitcherine, Alexander Zhembrovskyy

Colofon

Zakelijk leider

Michiel Nannen

Hoofd Planning en productie

Lydia Buisman

Hoofd

Kostuumafdeling

Oliver Haller

Productie-

administrateurs

Sterre Haverkamp

Donald van der Zwan

Persoonlijk assistent van directeur

Ted Brandsen

Louise Vine, a.i.

Assistent zakelijk leider

Evelyn Prohn

Coördinator artistieke logistiek

Wiard Havenaar

Assistenten

artistieke staf

Samira Ouazine

Tara Richard

Coördinator externe relaties

Louise Vine

Coördinator tableauzaken

Priya Shriemissier

Coördinator muziek

Aiske Fonda

Associate on research & development

Peggy Ollislaegers

Beeld en geluid

Mathieu Gremillet

Altin Kaftira

Ramy Tadrous

Hoofd Medische begeleiding

Laura Hillenius

Coördinator Medische begeleiding

Amanda Kok

Fysiotherapeuten / Manueel therapeuten

Maarten Groothuis

Ronald Klaassen

Benjamin Soerel

Masseurs

Frans Birnie

Sandra Cozijn

Erik Wiggelinkhuizen

Pilatesdocent

Leila Kester

Psycholoog

Nancy Hiwat

Revalidatiedocent

Judy Maelor Thomas

High performance coach

Sefton Clarke

Uitgever

Nationale Opera & Ballet

Directeur Het Nationale Ballet

Ted Brandsen

Algemeen directeur

Stijn Schoonderwoerd

Directeur De Nationale Opera

Sophie de Lint

Directeur Techniek en Productie

Bob Brandsen

Directeur Financiën

Miek de Ruijter

Raad van Toezicht

Louise Fresco (voorzitter), Jacobina Brinkman, Rochdi Darrazi, Bernard Focroulle, Maarten Gelderman, Sadik Harchaoui, Tjark Tjin-A-Tsoi, Monique Vogelzang

Samenstelling, redactie en teksten

Astrid van Leeuwen, Rosalie Overing

Vertaling

Susan Pond

Grafisch ontwerp

Total Identity

Opmaak

Bibi de Bruijn

Productie

Saskia van Dongen

Cover

Fotograaf: Hugo Thomassen

Danser: Maia Makhateli

Foto's (indien niet vermeld bij foto)

Jan Willem Kaldenbach (portretten dansers en directie/artistieke staf), Oliver Look (portret David Dawson), Nikol Peckova (portret Kalpana Raghuraman), Filip van Roe (portret Koen Kessels), Angela Sterling (portret Michele Jimenez)

Druk

Tuijtel, Werkendam

Rechthebbenden die menen aan deze uitgave aanspraken te kunnen ontlenen, wordt verzocht contact op te nemen met de uitgever. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Het Nationale Ballet dankt

Subsidiënten

Gemeente Amsterdam

Hoofdsponsor Nationale Opera & Ballet

HOUTHOFF

Partner Nationale Opera & Ballet

FONDS 21

Hoofdsponsor Junior Company

ING

Partners Junior Company

Particuliere donateurs Nationale Opera & Ballet Fonds

Alle Vrienden, Patronen en Young Patrons van Nationale Opera & Ballet.

NO&B Business Lounge Leden

Houthoff, ING, Loyens & Loeff, De Nederlandsche Bank, SPIE Nederland B.V., Snippe Projecten B.V., Victoria, Bidfood, Endymion Amsterdam, Höcker Advocaten, IBS Capital Allies, Optimix Vermogensbeheer, QA Consulting, Quality Services, Rodriguez B.V.

Partner

Matrix Fitness

Word Vriend

Als Vriend van Nationale Opera & Ballet draagt u bij aan nieuwe voorstellingen en aan de ontwikkeling van jonge dansers en zangers. Daarom heeft u als Vriend altijd een streepje voor! Zo krijgt u voorrang bij de kaartverkoop, ontmoet u artiesten en makers, en wordt u uitgenodigd voor bijzondere activiteiten voor én achter de schermen. Ook ontvangt u drie keer per jaar een tijdschrift met achtergrondinformatie over onze artiesten en makers.

Steunen kan op de volgende manieren:

- Word Vriend voor € 75 per jaar
- Word Gouden Vriend voor € 250 per jaar* (en geniet van nog meer voordelen!)
- Word Patroon vanaf € 1.500 per jaar*
- Tussen 25 en 40 jaar? Word Young Patron
- Neem Nationale Opera & Ballet op in uw testament

* Door belastingvoordeel krijgt u tot meer dan de helft van uw gift terug van de Belastingdienst.

Draag bij aan onze kunstvormen en beleef ballet en opera van nog dichterbij! Scan de QR-code voor meer informatie of neem contact op met:

Nadja van Deursen

steun@operaballet.nl / 020 551 8218

Stichting Nationale Opera & Ballet Fonds
Rekeningnummer NL20 ABNA 0540179523
o.v.v. 'Donatie Het Nationale Ballet'

operaballet.nl/steun

Ontdek de wereld achter de schermen

Word Vriend en beleef ballet dichterbij dan ooit!

the first two cases, the \mathbb{Z}_2 symmetry is broken, and the ground state is a superposition of the two states. In the third case, the \mathbb{Z}_2 symmetry is unbroken, and the ground state is a single state.

The ground state is a superposition of the two states if the energy gap is small compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a superposition of the two states, and the symmetry is broken.

The ground state is a single state if the energy gap is large compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a single state, and the symmetry is unbroken.

The ground state is a superposition of the two states if the energy gap is small compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a superposition of the two states, and the symmetry is broken.

The ground state is a single state if the energy gap is large compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a single state, and the symmetry is unbroken.

The ground state is a superposition of the two states if the energy gap is small compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a superposition of the two states, and the symmetry is broken.

The ground state is a single state if the energy gap is large compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a single state, and the symmetry is unbroken.

The ground state is a superposition of the two states if the energy gap is small compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a superposition of the two states, and the symmetry is broken.

The ground state is a single state if the energy gap is large compared to the energy scale of the symmetry breaking. In this case, the ground state is a single state, and the symmetry is unbroken.